

PAMIĘĆ,
EDUKACJA,
PRZYSZŁOŚĆ:
ZROZUMIEĆ
HOLOKAUST

Prezentacja
edukacyjna
w ramach misji
UNESCO

DEFINICJA I SKALA BEZPRECEDENSOWEJ TRAGEDII

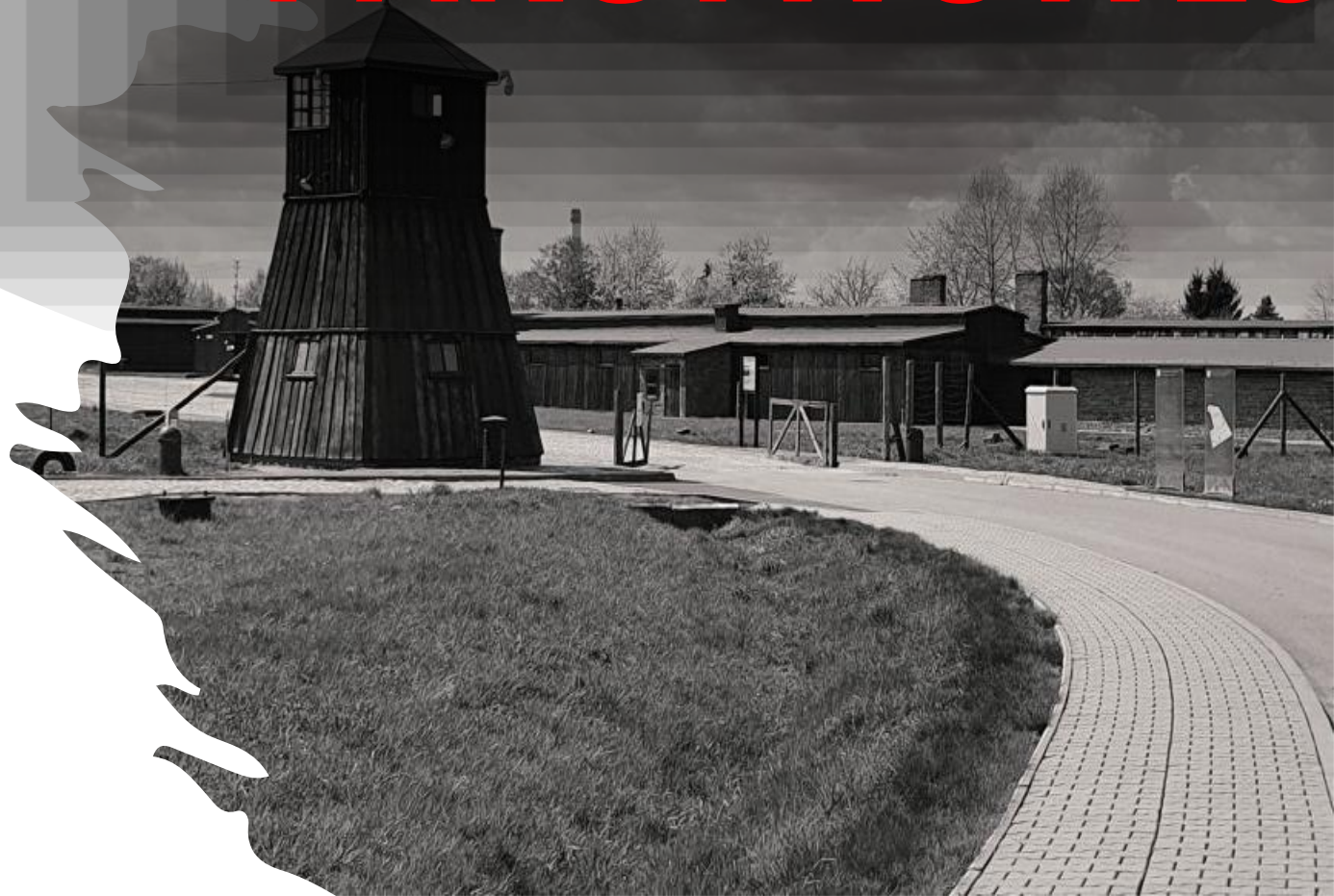
- Systematyczne, sponsorowane przez państwo ludobójstwo.
- Zbrodnia przeprowadzona przez reżim nazistowskich Niemiec i ich kolaborantów (1933–1945).
- Około 6 milionów zamordowanych europejskich Żydów (2/3 ówczesnej populacji żydowskiej w Europie).

Słowo „Holokaust” pochodzi z greki i oznacza ofiarę całopalną. Z kolei hebrajskie „Shoah” tłumaczy się jako całkowitą zagładę. Nie był to przypadkowy akt przemocy, wybuch gniewu czy incydent wojenny, ale zorganizowana, zbiurokratyzowana machina śmierci, której celem było całkowite wymazanie narodu żydowskiego.

- Wykorzystanie wielowiekowego antysemityzmu w Europie do celów politycznych.
- Przejęcie władzy przez Adolfa Hitlera (1933 r.) i wdrożenie nazistowskiej propagandy.
- Ustawy norymberskie (1935 r.): prawna marginalizacja i pozbawienie Żydów praw obywatelskich.

Holokaust nie zaczął się od komór gazowych. Zajął się od słów, stereotypów i powolnego wykluczania konkretnej grupy społecznej z życia publicznego. Ostatecznie nienawiść została usankcjonowana okrutnym prawem, które odczłowieczało ofiary w oczach ich sąsiadów.

OD UPRZEDZEŃ DO POLITYKI PAŃSTWOWEJ

NARZĘDZIE POWOLNEJ EKSTERMINACJI

- Tworzenie zamkniętych, drastycznie przeludnionych dzielnic dla ludności żydowskiej.
- Katorżnicza praca ponad siły.
- Skrajny głód, brak opieki medycznej i szerzące się epidemie.

Największe getta powstały m.in. w Warszawie i Łodzi. Warunki w nich panujące były nieludzkie – ludzie masowo umierali na ulicach z wycieńczenia i chorób. Był to celowy zabieg nazistów, mający na celu osłabienie, odizolowanie i wyniszczenie ludności przed jej transportem do obozów śmierci.

- Konferencja w Wannsee (1942 r.) – formalna decyzja o całkowitej eksterminacji europejskich Żydów.

- Budowa obozów zagłady: Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Sobibór, Bełżec, Chełmno nad Nerem, Majdanek.

- Wykorzystanie technologii (komory gazowe, krematoria) do masowego zabijania.

„Ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej” to biurokratyczny eufemizm kryjący plan całkowitej zagłady. W obozach śmierci proces zabijania został zindustrializowany. Stał się taśmową produkcją śmierci, ostatecznie pozbawiającą ofiary jakiejkolwiek godności i tożsamości.

PRZEMYSŁOWA
SKAŁA

MORD

IDEOLOGIA CZYSTOŚCI RASOWEJ NA WIELU FRONTACH

- Polacy i przedstawiciele innych narodów słowiańskich.
- Romowie i Sinti (ludobójstwo znane jako Porajmos).
- Osoby z niepełnosprawnościami fizycznymi i intelektualnymi (Akcja T4).
- Przeciwnicy polityczni, osoby homoseksualne, Świadkowie Jehowy.

Choć to Żydzi byli głównym celem planowej i całkowitej eksterminacji, nazistowska machina terroru pochłonęła miliony innych niewinnych istnień. Pełne zrozumienie zbrodni II wojny światowej wymaga pamięci o wszystkich grupach prześladowanych ze względu na rasę, poglądy czy stan zdrowia.

- Zbrojny opór: Powstanie w getcie warszawskim (1943 r.), bunty w obozach zagłady.
- Opór duchowy: Tajna edukacja, praktyki religijne, dokumentowanie zbrodni (np. Podziemne Archiwum Getta Warszawskiego).
- Sprawiedliwi wśród Narodów Świata: Ludzie niosący pomoc ofiarom z narażeniem życia.

Nawet w obliczu absolutnego terroru tysiące ludzi wykazywało się niewiarygodną odwagą. Zbrojny opór był walką o godną śmierć. Inni ryzykowali życiem, by ocalić choć jedno istnienie ludzkie, udowadniając, że nawet w najczarniejszych chwilach człowieczeństwo może przetrwać.

ŚWIATŁO

W MROKU

GODNOSC I OBRONA

PAMIĘĆ, KTÓRA KSZTAŁTUJE PRZYSZŁOŚĆ

- **Znaczenie daty:** Rocznica wyzwolenia niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz-Birkenau (27 stycznia 1945 r.).
- **Inicjatywa:** Ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2005 roku.
- **Cel:** Oddanie hołdu ofiarom oraz zapobieganie negacjonizmowi (zaprzeczaniu zbrodni Holokaustu).

27 stycznia to dzień symboliczny, w którym świat zatrzymuje się, by pamiętać. Nie chodzi tu jednak wyłącznie o żałobę. Ten dzień ma nas mobilizować do działania – do nieustannego edukowania nowych pokoleń i głośnego sprzeciwu wobec wszelkich form dyskryminacji.

- Zwalczanie mowy nienawiści, rasizmu i dezinformacji poprzez edukację.
- Kształtowanie krytycznego myślenia i empatii u młodych pokoleń.
- Ochrona prawdy historycznej i miejsc pamięci.

Zgodnie z Konstytucją UNESCO: „skoro wojny rodzą się w umysłach ludzi, to w umysłach ludzi należy budować obronę pokoju”. Ucząc o mechanizmach psychologicznych i społecznych, które doprowadziły do Holokaustu, dostajemy narzędzia do rozpoznawania i zatrzymywania nienawiści w dzisiejszym świecie.

ROLA EDUKACJI I MISJA UNESCO

„Nie bądźcie
obojętni”

„Jedenaste przykazanie: nie bądź obojętny. Bo jeżeli będziecie obojętni, to nawet się nie obejrzycie, jak na was, na waszych potomków jakieś Auschwitz nagle spadnie z nieba.”

– Marian Turski, ocalały z Auschwitz,
historyk i dziennikarz.